

de oorlog

tegen sue
lloyd-roberts

vrouwen

en de moed

om terug | Balans

te vechten

Inhoud

1	Het wrede mes Vrouwenbesnijdenis	9
2	Argentinië De Grootmoeders van de Plaza de Mayo	36
3	Ierland De Magdalene-wasserijen	56
4	Saoedi-Arabië De grootste vrouwengevangenis ter wereld	82
5	Tahrirplein Egypte Wat had ze daar te zoeken?	108
6	Van Oost- naar West-Europa Vrouwenhandel	131
7	Daar zijn het jongens voor VN-soldaten en vrouwenhandel	149
8	Van Kashmir tot Bradford Gedwongen huwelijken	168
9	Eerwraak Moord om de familie-eer te redden	187
10	India De ellendigste plek ter wereld voor meisjes	210
11	Verkrachting als oorlogswapen Bosnië en Congo	236
12	Verenigd Koninkrijk Ongelijke beloning	258
	Tot slot Lyse Doucet (BBC)	274
	Nawoord Sarah F. Morris	289
	Noten	294

Voorwoord

Op Valentijnsdag stond ik op een podium op Trafalgar Square een praatje te houden toen het idee voor dit boek in me opkwam. De bekende Britse feministe Lynne Franks had me overgehaald om een van de sprekers te zijn op ‘One Billion Women Rising’-dag. Sinds Eve Ensler, bedenker van de Vagina Monologen, dit evenement voor het eerst organiseerde, wordt elk jaar op deze dag stilgestaan bij het geweld tegen vrouwen wereldwijd.

God is duidelijk geen feminist. De dag ervoor en de dag erna was het helder, zonnig winterweer. Deze dag kwam de regen met bakken uit de hemel. Voor me stonden een paar honderd vermomfaaide vrouwen. Hier en daar zag ik een man, in elkaar gedoken onder een paraplu. Opeens trof me de absurditeit van dit gebeuren – niet het weer, maar de reden dat we hier waren.

Ik dacht aan eerdere keren dat ik hier op Trafalgar Square had gestaan – bij acties voor Tibetanen, Koerden, Palestijnen en de Bosjesmannen van de Kalahari. Hoe is het mogelijk dat vrouwen, die samen toch 51 procent van de wereldbevolking vormen, in de eenentwintigste eeuw nog altijd moeten strijden voor een gelijke, menselijke behandeling, vroeg ik me af. Alsof we een vervolgte minderheid zijn.

Mijn vrienden noemen me ‘BBC-correspondent hopeloze gevallen’. Terugkijkend op dertig jaar verslaggeving over mensenrech-

ten zie ik dat bij mijn pogingen om leed en onrecht aan de kaak te stellen – van Argentinië tot Moldavië, van Ierland tot Pakistan – meestal vooral vrouwen betrokken waren. Is dat het lot van vrouwen, om een of ander hopeloos geval te zijn? En als dat zo is, hoe komt dat dan?

Ik beweer niet dat ik een uitgewerkte visie heb op dit probleem, en een oplossing heb ik evenmin. Het leven van een verslaggeefster is daarvoor te kort. Veeleer is dit een anekdotisch verslag van mijn persoonlijke kijk op de kwestie. Het is gebaseerd op de drie decennia waarin ik als buitenlandcorrespondent voor ITN en de BBC vele ontmoetingen had met vrouwen die beter verdienen en met hen die de moed hebben om terug te vechten.

Sue Lloyd-Roberts

2015

Het wrede mes

VROUWENBESNIJDENIS

Maimouna beweegt even in haar slaap, haar oogleden schieten open. Er klopt iets niet. Door het open raam naar de gemeenschappelijke binnenplaats ziet ze dat het nog donker is, en toch hoort ze het herkenbare geluid van de buurvrouw die pinda's aan het pletten is in een metalen kom om *domodah* te maken, de traditionele pindastoofpot van Gambia. Ze voelt haar binnenste samenknijpen en haar ogen schieten helemaal open, omdat ze het ineens weer weet: het is besnijdenisdag.

Haar moeder, Mouna Jawo, is de besnijdstster van hun dorp. Het gezin staat in hoog aanzien bij hun mededorpelingen, en de extra inkomsten die de besnijdenissen opleveren zijn zeer welkom. Afgezien van die ene rol zijn haar ouders te oud om te werken. Haar moeder is net zestig geworden en heeft Maimouna laten weten dat zij de uitverkorene is van de twee dochters – zij zal de volgende dorpsbesnijdstster worden. Haar moeder geeft toe dat ze tegenwoordig te zwak is om de meisjes in bedwang te houden als ze zich tijdens het besnijdenisritueel verzetten. Maimouna heeft haar moeder in het verleden bij verschillende gelegenheden geholpen en bij de volgende ceremonie zal zij leidinggeven aan de besnijdenis.

Maimouna ligt in bed na te denken over de dag die voor haar ligt en over haar toekomst, en ze weet dat het een behoorlijk grote verantwoordelijkheid is die ze op zich neemt door deze taak in het

dorp Wellingara over te nemen. Het dorp ligt op krap een halfuur rijden van de hoofdstad Banjul, en het is een welvarende gemeenschap van zo'n tweeduizend leden van de Fula-stam, aanhangers van de traditie om vrouwen te besnijden. Alle vrouwen in haar gemeenschap zijn ervan overtuigd dat ze hun dochters onmogelijk aan de man kunnen krijgen als ze niet zijn besneden. Dan zouden ze onrein of oneerbaar gevonden worden.

Ze hoort haar dochter Ami van de matras naast haar rollen en naar haar toe komen. 'Is vandaag de dag, mama?'

Maimouna knikt. De vijfjarige Ami weet niet wat deze dag precies betekent. Ze weet alleen wat haar moeder en tantes haar hebben verteld: dat eens in de twee jaar de meisjes van het dorp zich in hun beste spullen moeten steken en dan onder begeleiding van dorpeelingen die op trommels slaan en met takken zwaaien naar een speciaal huis worden geleid waar ze 'vrouw worden'.

Maimouna steekt haar hand uit naar haar beste *grandmuba*, een volumineuze jurk die tot op de grond reikt en de armen bedekt, en die ze de avond tevoren al heeft klaargelegd, met een bijpassende hoofdtooi. Ami trekt met zorg de hemdjurk aan die ze weken geleden voor deze speciale dag heeft gekregen. Er is nog wat visstoofschotel met rijst over van de avond ervoor, maar moeder noch dochter heeft trek; de een is te zenuwachtig en de ander te opgetogen. Het is inmiddels licht en ze horen de trommelaars dichterbij komen, al slaand op hun *tama*'s.

De dochter van de burens komt binnenstormen en grijpt Ami bij haar pols. 'Vlug! Straks komen we nog te laat,' zegt ze op weg naar de deur. Ami loopt achter haar aan en vergeet haar moeder gedag te zeggen. Maimouna heeft geen haast. De processie zal diverse keren rond het dorp trekken om meisjes te verzamelen, voordat ze halt houden bij de hoofdcompound van de familie Jawo, waar haar moeder woont. Ze heeft de matrassen al klaargelegd op de grond in de kamer waar de meisjes een aantal dagen zullen doorbrengen om te herstellen, en ze heeft de tomatenpasta klaargemaakt waarmee ze hun open wonden zal behandelen. Ze rilt bij de gedachte aan de meisjes die in die kamer zijn doodgebloed.

Langzaam loopt ze naar het huis van haar moeder. Mama Jawo is al op de binnenplaats waar de besnijdenis zal plaatsvinden, samen met haar zuster, de tante van Maimouna. Zij leggen de scheermesjes klaar, en de lappen om het bloed op te deppen. Maimouna sleept een van de matrassen uit de ziekenkamer de binnenplaats op en gaat op het eerste meisje zitten wachten. Het meisje zal geblinddoekt de binnenplaats op worden geleid en op de grond worden gelegd, zodat mama snelle, effectieve sneden kan aanbrengen. 'Goed kijken,' zegt ze tegen haar dochter. 'De volgende keer moet jij het doen.'

Maimouna hoort de trommels en het geschreeuw van de processie die optrekt naar de familiecompound. 'Er wordt altijd veel op trommels geslagen,' legt Maimouna uit. 'Ze gebruiken trommels en pannen om heel veel lawaai te maken, zodat mensen het niet horen als de meisjes het uitschreeuwen als ze worden besneden. De meisjes die zitten te wachten tot ze worden besneden, weten dat er iets gaande is, maar dankzij die pannen waarmee wordt geslagen en het klappen en schreeuwen, weten ze niet wat het is.'

Maimouna wacht zenuwachtig op het moment dat het eerste meisje door een lange, smalle gang wordt geduwd en dan langs het gordijn dat tussen het huis en de binnenplaats hangt. Haar moeder staat klaar met het scheermes en haar tante met propfen stof om in de mond van de meisjes te stoppen als ze te hard schreeuwen. Mama Jawo instrueert haar zuster om de armen van de meisjes in bedwang te houden en Maimouna krijgt te horen dat ze hun benen omlaag moet duwen. 'En als het een fors meisje is,' zegt mama Jawo, 'moet je maar op haar borstkas gaan zitten.'

Tegen de middag zei Maimouna vier meisjes te hebben vastgehouden die spuugden, beten, worstelden en vochten. Ze is fysiek en emotioneel uitgeput. Het eerste kind dat op de binnenplaats verschijnt, is uitgelaten en blij. Ze verwacht een cadeautje, of misschien iets speciaals te eten om haar rijpheid te vieren. Haar tante heeft gesuggereerd dat ze misschien een glimp zal opvangen van de jongen die is uitgekozen om ooit met haar te trouwen.

Maar in plaats daarvan krijgt ze te horen dat ze moet gaan lig-

gen en worden haar benen uit elkaar geduwd, en dan volgt de verschroeiende pijn als eerst haar clitoris en dan haar schaamlippen met een scheermes worden weggesneden. Zo'n helse pijn heeft ze nog nooit gevoeld. Ze krijgt en krijgt, maar het snijden gaat onverminderd door. Ze hoort mama Jawo tegen Maimouna roepen: 'Hou haar goed vast, anders lukt het me niet.' Wanneer het snijden eindelijk ophoudt, draagt een andere vrouw haar naar de ziekenkamer en legt haar op een matras. Ze moet huilen en er stroomt bloed langs haar benen. Ze denkt dat ze doodgaat.

En intussen blijven de mannen op de binnenplaats maar op hun tama's slaan om de bloedstollende kreten van de meisjes te overstemmen. Maar als het volgende meisje langs het smerige rode gordijn wordt geduwd, staat haar gezicht al een stuk angstiger en door paniek bevangen. Ondanks het getrommel en het geschreeuw heeft ze de wanhopige kreten van haar vriendinnen gehoord en beseft ze dat er iets niet klopt aan deze speciale dag.

Het meisje is Ami. Maimouna legt haar geblinddoekte dochter op de matras, die inmiddels doordrenkt is van bloed, en drukt haar armen omlaag. De grootmoeder van het kind maakt een eerste snede met het scheermes. Ami krijgt: 'Mama, mama, waar ben je? Help. Help!' Ami heeft geen idee dat haar oudtante haar armen tegen de grond gedrukt houdt, terwijl haar moeder haar benen uit elkaar duwt.

Maimouna zegt:

Kun je je dat voorstellen, dat je je dochter van vijf tegen de grond gedrukt houdt, en dat ze haar besnijden, en zij roept om mama, en mama is degene die haar benen omlaagedrukt houdt, en mama kan helemaal niets doen? Dus toen schudde ik mijn hoofd en mijn ogen schoten vol tranen, en ik zei tegen mezelf dat wat er ook zou gebeuren, ik dit nooit zou doen, dat ik nooit zelf zou gaan besnijden, maar dat kon ik tegen niemand zeggen. Als ik dat tegen de mensen daar zou zeggen, was ik er nu niet meer geweest. Dus ik hield het voor me. Op dat moment betreurde ik het dat ik een dochter had.

Het was een buitengewoon, revolutionair moment voor deze vrouw van zesendertig, en het kan alleen maar zijn opgeroepen door een bron van menselijkheid en medeleven diep binnen in haar, die in opstand kwam tegen alles wat haar was bijgebracht, alles wat ze geleerd had te verwachten. Het is Maimouna's bestemming om te snijden. Haar moeder, grootmoeder en vele generaties voor hen hadden hun plicht gedaan tegenover de plaatselijke gemeenschap. Maar zonder enige opleiding, en ruimschoots voordat de mensen die actievoeren tegen vrouwenbesnijdenis in haar dorp arriveren om haar dat te vertellen, beseft deze vrouw dat het verkeerd is om een jong meisje zoveel pijn toe te brengen en te verminken.

Als ze eenmaal heeft besloten om met de familietraditie te breken, weet ze dat ze het dorp uit moet vluchten. Wanneer haar moeder in 2009 sterft, wordt de situatie nijpend. Ze begint uitvluchten te verzinnen en zegt dat ze meer tijd nodig heeft en de juiste *juju*'s moet verzamelen, de voorwerpen die gepast zijn voor een besnijdenis. Eén jaar, twee jaar verstrijken, en de dorpsoudsten komen naar haar huis om te vragen wanneer ze haar verantwoordelijkheden op zich zal nemen.

‘Ik heb gezegd dat ik de *juju*'s moest vinden om de meisjes te beschermen. Want als de besnijdenis plaatsvindt, komen heksen de besneden meisjes beheksen en dan kunnen ze doodgaan. Ik zei dat ik tijd nodig had voor de juiste *juju*'s. In feite was ik tijd aan het rekken. Ik nam ze in de maling door te zeggen dat ik niet zomaar kon snijden toen mijn moeder net gestorven was. Dat kost tijd.’

Maar de dorpsoudsten worden ongeduldig. Ze brengen haar *juju*-kettingen, leren riemen en ornamenten waarvan ze zeggen dat die volstaan voor haar taak. Net als ze haar beginnen te bedreigen, ziet ze kans te ontsnappen uit het dorp en aan de taak die haar afschuw oproept. Haar broer is een paar jaar eerder naar het Verenigd Koninkrijk geëmigreerd en heeft net geschreven dat hij gaat trouwen met een Engelse. Maimouna ziet kans de familie ervan te overtuigen dat zij de aangewezen persoon is om naar de bruiloft te gaan.

Ze regelt een visum bij de Britse ambassade in de hoofdstad Banjul en vlucht naar Engeland om in Derby de ceremonie bij te

wonen. Als ze haar broer vertelt dat ze niet van plan is naar Wel-lingara terug te keren, weigert hij haar bij te staan. Ze is alleen en lijdt honger, maar een Pakistaanse familie die ze bij de plaatselijke moskee heeft ontmoet, krijgt medelijden met haar. Ze bieden haar een slaapplek aan en adviseren haar om bij het bureau van de immigratiedienst in Crawley asiel aan te vragen. Ze wordt naar het detentiecentrum voor vrouwelijke asielaanvragers Yarl's Wood gestuurd, waar ze te horen krijgt dat ze waarschijnlijk zal worden uitgezet.

Maimounia moet voor een rechter verschijnen, die haar zaak hoort zonder er een getuige-deskundige bij te halen, en negatief beslist. De fout die ze heeft begaan is dat ze op haar visum heeft gelogen door te beweren dat ze voor een bruiloft naar Engeland wilde komen en niet omdat ze van plan was asiel aan te vragen zodra ze was gearriveerd. De rechter beschuldigt haar van misleiding. Hij beweert dat hij verstand heeft van de gebruiken in West-Afrika en stelt dat uit de manier waarop zij haar hoofdtooi knoopt valt af te leiden dat ze uit een rijke, ontwikkelde familie komt en best in staat is om naar Gambia terug te keren en op eigen benen te staan.

Ze durfde daar op dat moment niets tegen in te brengen, maar later vertelt ze me dat ze niet wist of ze moest lachen of huilen om de zogenaamde kennis van de rechter op het gebied van hoofdbedekkingen. 'De manier waarop wij de lap stof om ons hoofd draperen heeft niets te maken met stam of klasse,' zegt ze verontwaardigd. 'We draperen die lap om ons hoofd zoals we zelf willen. Het is een kwestie van mode!' Ze lacht, maar even later moet ze huilen. Ami is een van haar vijf kinderen. Om niet te hoeven besnijden heeft ze hen allemaal in de steek gelaten.

Maimouna vertelt me haar verhaal in een zit-slaapkamer in Hounslow in het westen van Londen, waar ze haar uitwijzing afwacht. De kamer bevindt zich op de derde verdieping van twee mooie negentiende-eeuwse panden met wit gestuukte gevels, die door de gemeente zijn doorgebroken om er asielzoekers in onder te brengen. Terwijl ik mijn weg zoek langs een chaotische stapel fietsen en kinderwagens die in de gang staan geparkeerd, komt een

zwarte tiener een van de deuren uit gevlogen. Het is de zoon van het Somalische stel dat een kamer op de begane grond bewoont.

Op de eerste verdieping woont een Albanees gezin tegenover twee Afghaanse jongemannen. De wereldwijde vluchtelingenpopulatie is hier goed vertegenwoordigd. Sommigen hebben duizenden kilometers gereisd en zich voor het laatste deel van de tocht over het Kanaal in de laadruimte van vrachtwagens verborgen. Stuk voor stuk zitten ze te wachten tot ze te horen krijgen of de immigratiedienst hun verhaal over vervolging gelooft en of ze toestemming krijgen te blijven. Maimouna deelt de kamer met een Iraanse carrièrevrouw van in de veertig die Teheran ontvluchtte nadat ze in 2009 had deelgenomen aan de Groene Revolutie. Zonder succes had ze geprobeerd de heerschappij van de ayatollahs aan de kaak te stellen.

Terwijl de tranen over haar wangen rollen vertelt Maimouna hoe erg ze haar dochter en vier zoons mist. 'Maar ik zit tussen twee vuren. Want als ik nu naar huis ga en die meisjes ga besnijden, zodat ik terug kan naar mijn kinderen, ben ik zelfzuchtig. Soms denk ik dat ik niet eerlijk ben tegenover mijn kinderen en dat ik terug moet en moet gaan besnijden, maar als ik dat denk, zeg ik tegen mezelf: hoeveel meisjes ga ik besnijden ter wille van mijn kinderen? Hoeveel meisjes ga ik schade berokkenen? Hoeveel meisjes ga ik in de situatie brengen waarin ik nu verkeer?'

In Gambia wordt iets ondernomen tegen vrouwelijke genitale verminking, of vgv. De niet-gouvernementele organisatie GAMCOTRAP heeft ongeveer een derde van de dorpen bezocht om de mensen daar over te halen ermee te stoppen. Helaas voor Maimouna hebben ze Wellingara nog niet bereikt. GAMCOTRAP vraagt aan de mannelijke dorpschoudehoofden of ze hun argumenten mogen presenteren tijdens een dorpsbijeenkomst. Zodra ze die toestemming hebben, leggen ze de gevaren van vrouwenbesnijdenis uit en vertellen dat de dood van heel veel meisjes na die besnijdenis en van heel veel vrouwen en baby's tijdens de bevalling juist te wijten is aan vrouwenbesnijdenis, en niet aan de kwade geesten die altijd zo handig met de schuld worden opgezeadeld.

Zodra ze de dorpelingen eenmaal zover hebben dat die beloven te stoppen met besnijden, houden ze uitgebreide ‘Mes neer’-ceremonies. Ik maak zo’n ceremonie mee in een dorp ten zuiden van Serekunda. De vrouwen dansen en ze zingen de liederen die ze vroeger zongen als ze de meisjes naar een besnijdenisceremonie begeleidden, waarna ze haastig overschakelen op liederen waarin de lof wordt gezongen van hun nieuwe kennis en hun besluit om ‘het mes neer te leggen’. Uiteindelijk dans ik met de vrouwen mee, en ik word bevangen door emotie als ik bedenk wat hier is bereikt. Alle vrouwen met wie ik arm in arm aan het dansen ben, zijn besneden. Hun kleindochters, die kraaiend van plezier vanwege de muziek en het feestelijke gebeuren langs ons heen en weer schieten, zijn dat niet. Het is een verheffend, inspirerend moment.

De volgende ochtend word ik met de harde werkelijkheid geconfronteerd. GAMCOTRAP staat voor een sisyfustaak. Ik word meegenomen naar een bijeenkomst van besnijdsters in een streek waar de organisatie nog maar net actief is. Ze zitten in een kring op plastic stoelen op de binnenplaats van een compound die eigendom is van een dorpsoudste. Een van hen heeft een angstig meisje van acht op haar schoot. ‘Ik heb dit jaar veertig kinderen besneden,’ schept ze tegen me op, ‘onder wie mijn eigen kleindochter, en moet je zien hoe bloeiend ze er daardoor uit ziet.’ Een ander zegt: ‘Ik verdien 3 dollar per besneden kind, plus een zak rijst en wat kleren.’ Stuk voor stuk zeggen ze tegen me dat ze groot plezier beleven aan het aanzien dat ze genieten in de plaatselijke gemeenschap.

Dr. Isa Touray, de charismatische, moedige CEO van GAMCOTRAP, is realistisch. Deze formidabele vrouw heeft in de gevangenis gezeten voor haar campagne tegen vrouwenbesnijdenis, maar nu straalt ze, met haar traditionele gele, tot de grond reikende jurk, haar bijpassende hoofdtooi en opvallende sieraden. Ze vertelt dat ze meer geld nodig heeft om meer gemeenschappen te bereiken en om vervolgbezoeken af te leggen ter controle of gemeenschappen zich na alle feestjes en ceremonies nog wel echt houden aan wat de organisatie hun heeft bijgebracht. Waarom is het volgens haar zo moeilijk om deze traditie aan te pakken?

‘Vrouwenbesnijdenis heeft te maken met de controle over vrouwelijke seksualiteit,’ zegt ze. ‘Dat wil zeggen: met greep hebben op het plezier dat vrouwen beleven in de erogene zones. We weten allemaal dat het draait om het plezier in seks. Het gaat om de lichamelijke waardigheid en integriteit van vrouwen, iets wat heel veel macht heeft. Het komt neer op de zeggenschap over het lichaam van vrouwen, over hun vermogen plezier te beleven. Als vrouwen geen plezier beleven, zijn ze makkelijker in bedwang te houden. En in Afrika zijn nu eenmaal veel te veel mannen die de touwtjes in handen willen houden.’

De excentrieke president van Gambia, Yahya Jammeh, de man die schijnt te hebben beweerd dat hij met zijn kruidenmiddeltje hiv/aids kan genezen, heeft gezegd dat vrouwenbesnijdenis deel uitmaakt van de Gambiaanse cultuur. In 2013, een maand nadat de BBC mijn film had uitgezonden over vrouwenbesnijdenis in Gambia, stapte hij met zijn land uit het Gemenebest, omdat hij naar eigen zeggen niet wil dat zijn land nog langer blootstaat aan neokoloniale invloeden.¹ Door die beslissing zal het voor activisten tegen vrouwenbesnijdenis in dat land veel moeilijker worden om campagne te voeren tegen iets wat voor de president een traditioneel gebruik is.*

President Jammeh wijst mijn verzoek om een interview van de hand. Ik kom nog het dichtst bij een lid van de regerende klasse in de persoon van de hoogste imam van het land, Muhammad Al-haji Lamin Touray, voorzitter van de Hoogste Islamitische Raad. Het giet van de regen als we bij zijn moskee arriveren in het dorp Gunjur in Kombo South voor het vrijdaggebed. De mannen zitten binnen in de moskee, de vrouwen in de voorvertrekken en op de gangen buiten, waar de gebrekkige dakbedekking hun weinig bescherming biedt tegen het regenseizoen. Ik ga tussen de vrouwen zitten wachten tot de imam klaar is met zijn preek.

* In november 2015 kondigde president Jammeh aan dat vrouwenbesnijdenis zou worden verboden in Gambia. De Gambiaanse regering keurde op 31 december 2015 een wetsvoorstel goed waarin deze praktijk illegaal werd verklaard. In de nieuwe wet staat dat iedereen die betrapt wordt op het beoefenen van vrouwenbesnijdenis veroordeeld kan worden tot maximaal drie jaar gevangenisstraf of een boete van 50.000 dalasi (ca. € 1300).

‘Sue Lloyd-Roberts is voor de duvel nog niet bang.

Ze was een van de besten in haar vak.’ – *Trouw*

‘God is duidelijk geen feminist,’ noteert Sue Lloyd-Roberts koel in de openingspagina’s van haar journalistieke opus magnum, *De oorlog tegen vrouwen*. Ze baseerde het op meer dan dertig jaar ervaring als televisieverslaggever voor de BBC. Haar werk, vaak undercover, waarin oorlog en mensenrechten een belangrijke plaats innemen, bracht haar de hele wereld over.

Gaandeweg groeide het besef dat veel van het onrecht uit haar reportages te maken had met vrouwen. Hoe is het mogelijk, zo vroeg ze zich af, dat vrouwen, die meer dan de helft van de wereldbevolking uitmaken, in de 21ste eeuw nog altijd campagne moeten voeren voor een eerlijke en menselijke behandeling?

In *De oorlog tegen vrouwen* neemt Lloyd-Roberts de lezer mee op reportage, van de besnijdenis van jonge meisjes in Gambia tot de grootmoeders van de Argentijnse Plaza de Mayo, van ’s werelds grootste openluchtgevangenis voor vrouwen (Saoedi-Arabië) tot de vrouwenhandel in Oost-Europa, van het ergste land om een vrouw te zijn (India) tot het huiselijk geweld in ‘ontwikkelde’ landen, van verkrachting als oorlogswapen in Bosnië, Birma en Afrika tot de ongelijke salarissen in de Westerse wereld.

Geweld tegen vrouwen is niet individueel, het is politiek, is de stelling van Lloyd-Roberts. In dit boek brengt zij even zuiver als overtuigend in kaart hoe vrouwen er wereldwijd voor staan. Dat levert een onthutsend tijdsbeeld op, en journalistiek van grote klasse.

Sue Lloyd-Roberts (1950-2015) studeerde geschiedenis en moderne talen aan de Universiteit van Oxford, maar haar grote passie was de journalistiek. Haar werk werd talloze malen onderscheiden, onder meer met een Emmy in 2011. In 2012 werd ze uitgeroepen tot International Reporter van het jaar. In oktober 2015 overleed ze aan leukemie.

9 789460 031168

www.uitgeverijbalans.nl